

ÉSZREVÉTELEK EGYHÁZI SZERTARTÁSAINKAT ILLETŐLEG.*)

Félszázas gyakorlat és megfigyelés által szilárdult eredeti meggyőződésem: hogy az unitarizmusban az egyszerűséget s teljes összhangzást kell bizonyos formákra nézve mindenekfelett szem előtt tartani és gyakorlatilag hiven követni. Ezért óhajtanám, hogy azok a symbolicus szövegek, melyek szertartásainkban használtak, minden unitárius pap ajkairól ugyanazokban a szavakban és tételekben hangozzanak. Ezek: A „Miatyánk“, a „házassági eskü“ és a „keresztelési“ formula.

Ezekről közlöm röviden egyszerű nézeteimet.

1. A „Miatyánk“-ot véve először, úgy találom, hogy sok szükségtelen s felesleges toldalék és ismétlés ragadott az imák e koronájához, melyeket kihagyni szükségesnek látok. Mint én hosszas papi szolgálatomban minden alkalommal használtam, a „Miatyánk“ ez alakban lenne használandó: „Mi atyánk! ki a mennyben vagy, szenteltessék meg neved, jöjjön el országod, legyen meg akaratom, mint mennyben, úgy e földön is! Mindennapi kenyerünket add meg nekünk. És bocsásd meg bűneinket, mint mi is megbocsátunk ellenünk vétőknek. Ne vigy minket kísértetbe, de szabadíts meg gonosztól, mert tiéd az ország, hatalom, dicsőség mindörökké.“ Amen.

E módosítás indokai a következők:

Nem jó kifejezés: „ki vagy a mennyben“, mert kérdés hangzása; „a te neved, a te országod“ szükségtelen szószaporítás. A többi mondatokban is kihagyott a szócska szükségtelen, mert nem határozott, hanem általános értelemben vannak a kérések téve: „e földön“ már határozott kijelölés, úgy végül „az ország“ már vonatkozás a fenn kért országra. A mi „kenyerünkért“ való kérésben hallottam paptól: „add meg uram Isten“, e toldás is felesleges, valamint a „ma“ is szükségtelen. „A mi bűneinket“, itt felesleges a „mi“, itt hallottam szintén paptól „de sőt inkább“ szabadíts meg“ helytelen toldást, mi már épen helytelen szószaporítás.

Ily értelemben megtisztítva vélem használhatni azt az általános szép imát, melyben minden szükségünk, s még testi eledelünk is általánosan vannak befoglalva, s még avatottabbak értelmezése is hozzájárulván, óhajtanám, hogy a papnöveldeinkben megállítandott egy alaku szövegezésben, s ugyanazokban a tételekben adatnék át az összes unitárius papság ajkaira változatlanul használás végett.

*) E cikket közreadjuk ajánlva az illetők figyelmébe. Részünkről azonban annyit előre is megjegyzünk, hogy a „Mi Atyánk“-ra nézve a Mát. 6, 9—14-ben foglalt szöveget tartjuk használandónak nemcsak azért, mert a biblia első sorban tekintély, hanem mert az elég jó szöveg is. Szerk.

2. „A házassági eskü szövege“

Férfi: Én N. N. esküszöm az igaz Istenre, hogy ezen keresztény hajadon leányt (özvegy asszonyt) kit most jobb kezénél fogva jobb kezemem tartok, igazán szeretem, -- őt szeretetből és nem erőltetésből veszem feleségül, vele türok, vele szenvedek, vele megeleég-szem, őt sem boldog, sem boldogtalan állapotjában, hitetlenül el nem hagyom.

Isten engem úgy segélyjen!

Nő: Én N. N. hogy ezen keresztény ifiut, (ker. özvegy férfiut) ki most engem jobb kezemnél fogva, jobb kezén tart, igazán szeretem, hozzá szeretetből s nem erőltetésből megyek feleségül. stb.

A polgári esküben is csak az egy igaz Isten neve áll az esküvő előtt, ránk, unitáriusokra nézve annál inkább szükséges mellőzni, a többek által használt bővítést „mennynek, földnek teremtője,“ — „Jézus Krisztus szentatyja“ szint „az örök feleségül“ „holtomiglan, holtáiglan“ befogott tételeket, mert a „hitetlenül el nem hagyom,“ teljesen értelmezi, hogy ha hitszegés nem jön közbe, s még akkor is törvényes igazolás nélkül, a házasság nem mond fel esküjével.

Szükségesek az áradozások ott, hol a vallásos szertartásokban, titkok és szentség címek szerepelnek, de a mely felekezet, a házassági kötést keresztény polgári kölcsönös szerződésnek ismeri és állítja, az előirt egyszerű szöveg, minden ide vonatkozó kívánalmat kielégít.

3. „A keresztelési formula.“

Rövid előbeszéd és ima után, a vízzel leöntés alatt:

„Ártatlan János, én téged megkereszteltek „Atyának, Fiunak, Szentléleknek nevében.“

Utóbeszéd: „Istennek atyai szeretete boldogiton! Jézus evangéliumi tudományában nevedkj, s a szent lélek minden jóra, igazságra és idvességre vezéreljen. Ámen.“

4. Még egy szerény indítványt, mint régóta érlelt eszmét, vagyok bátor koczkáztatni itt a nyilvánosság terén, a mi viszont symbolicus hitnézeteink és gyakorlatainkhoz tartozik.

Vallásos szertartásunk s elődeinktől átvett határozati gyakorlataink zsinati gyűléseink alkalmával úrvacsorát osztani.

Okszerűnek vélem: hogy a püspöki üdvözlő beszéd foglalja be az úrvacsorai előbeszédet s ne legyen még külön, néha hosszadalmas agenda. Legyen a püspök mellett segítségül kinevezve négy pap, kik az asztal körül állva, a püspök előbb maga vevén a kenyeret azután adja nekik, úgy a bort is. Erre a gyülekezetből sorakoznának az úrvacsorával élni kívánók, s a négy szolgáló pap közül kettő a kenyeret, más kettő a bort osztaná szép renddel, a püspök a további teendőket egészen rájuk hagyván. A közbeeső imákat mondanák vagy a rendre kijelölt osztó papok, vagy a közszónok.

Ezáltal nézetem szerint rövidülne a zsinatmegnyitási szertartás. Ezen kis módosítás által nem lenne semmi lényeges változtatás az eredeti „Agenda in Synodis“ című programmunkon, a melyben a püspöki köszöntés úrvacsoraoztás utánra van jelezve, jelen gya-

korlat szerint pedig az előtt teszi meg s így nemcsak lehetséges, de épen egybehangzó lenne az üdvözlő és megnyitó beszéddel egybefoglalni az úrvacsorai beszédet és imát.

Végre tán időszerű lenne az említett eredeti „Agenda in Synodis“ szabályokat átvizsgálni, az időnként főtanácsilag tett változtatásokat, isteni tiszteletünkben s énekeinkben lett újításokat s gyakorlatokat — tekintetbe véve a jelen kor kívánalmait — a kényyszer alól felszabadult és megtisztult vallásos elveinkkel egyező vezérszabályokat állítani össze s kiadni állandó használatra.

Gyöngyösi István.

BONCZA GYÖRGY.

† 1883. márt. 24.

Ha egy szerény mesteri élet és jellem, méltó lehetne annyi figyelemre, hogy a „Keresztény Magvető“ lapjain egy kis tért nyerjen ismertetésre, vagyha csekély és egyszerű leírás megállhatna a tartalomdús értekezések és nagyobb szerű közlemények árnyékában, megkísérteném egy becsületes jellemű elhunyt mesterünk emlékét fenhagyni egyházi irodalmunk köztiszteletben álló terén.

Bágyoni Boncza György, született 1823. ápril 17-én, iskola gyakorlatot kezdett a bágyoni unitáriusok elemi iskolájában, onnan ment a tordai középiskolába, s végezte tanulmányait a kolozsvári főiskolában a bölcsészet és hittan akkori szabályos osztályaiban mindig elsőrendű érdemsorozattal. Már 1845. mint kolozsvári segédkántor kezdette egyházi hivatását folytatni, 1846. sept. 1-én püspöki kinevezéssel, Udvarhely körben, Homorod-Szentmártonban foglalt el rendes iskolamesteri állomást. Innen 1848. sepsi-körispataki, 1858 szentmihályi, 1860. október 4-én a vargyasi ekkleziába rendeltetett, s léptetett elő, mindenütt közmegelegedésre s hasznosan folytatván iskolamesteri szép hivatalát, míg azt 1882. dec. 28-án súlyos betegségbe esvén, három havi szenvedés után, 1883. márt. 24-én csendes halállal bevégezte.

Ennyiben meg volna írva már B. Gy. rövid életrajza, de az ő munkakörében, hivatali szakmájában tüntek fel oly jelentékeny mozzanatok, s szilárd jellemének oly tanubizonyságai, melyek figyelemre és követésre egyaránt méltók. — Említsünk fel bár néhányat:

Nősült 1851. sepsi-körispataki Szinte Juliánna, jelentékeny székkelybirtokos leánynyal lépvén házassági szövetségre, kivel hiven megtartotta esküjét haláláig; gyermekek nem született, de neje népes családjából, testvérek gyermekeit folytosan szülői szeretettel ölelték keblökre és B. Gy. édes apai gyöngédséggel nevelte, iskolázta s gondozta, mint édeseit, nevedésök szerint felváltva; most élete végén is két jól nevelt lánya könnyezi az elvesztett szeretett jó apát, — ez a nemesen érző jó szívnek szép bizonyítványa.

Iskolamesteri hivatalának a szóteljes értelmében megfelelt, még pedig lelkiismeretesen.

Főelve volt belső embertársaival a szoros testvéri egyességet,